

Slutrapporten indsendes til bevaringsudvalget@lbst.dk.

Slutrapport for projekt nr. 114031 Ansøgningsåret 2017

**Alle relevante felter skal udfyldes, og der må ikke ændres i felternes overskrifter.
Rapporten offentliggøres på internettet.**

DATO: 26-03-2021

1. Projektets sagsnr.

17-26051-000025

2. Projekttitle (og evt. akronym)

Kontrol af rigtigheden af ny anlagt pæresamling på Pometet samt udvidet skiltning

3. Projektets start- og slutdato

Startdato: 01.01.2018

Slutdato: 31.12.2020

4. Projektleder (Navn, evt. institution, tlf.nr., e-mail og evt. projektets hjemmeside)

Lasse Lose, Pometmester, Pometet Institut for Plante- og Miljøvidenskab.

5. Kort projektbeskrivelse (Kopi fra ansøgning)

Pometet har i 2011-2014, i forbindelse med et angreb af tjørnepragt-billensom ødelagde hele den bevaringsværdige pæresamling, reetableret en ny pæresamling (genressourceprojekt nr. 3680-10-061, Reetablering og beskyttelse af den danske sortssamling af pære). Træerne er nu ved at give frugt og næste arbejdsprocedure vil ifølge standard for god genbankspraksis være, at kontrollere den ny anlagte samling for rigtigheden af plantninger samt registrere de nuværende informationer. Dette til gavn for bevaringsarbejdet af pæresamlingen samt brugsværdien fremover. En samling der ikke er verificeret rent sortsmæssigt kan ikke bruges til levering af materiale og forædlingsarbejde.

6. Projektets formål (Kopi af de linjer fra ansøgningen, som beskriver projektets formål)

Målet ved projektet vil derfor være at gennemgå alle sorter i nyplantningen for rigtigheden af sorten samt sygdomme. Sorten verificeres vedr. Hjælp af gamle opslagsværker, morfologiske værker og billede materiale fra både ud og indland.

Side 1/4

Der tages nye billeder af alle sorter, samtidig vil modenhed og plukketidspunkt for pæresorterne i år 2018 blive registeret og offentliggjort på Pometets hjemmeside til gavn for offentligheden. Samtidig vil pæresamlingen blive forsynet med ny skiltning.

7. Projektets forløb, fremdrift og resultater

Punkterne bør besvares så kortfattet og præcist som muligt, men stadig dækkende.

A. For projektperioden angives et kort resumé af projektets hovedresultater og hovedkonklusioner (i alt max. 2 sider).

I takt med at træerne begyndte at bære frugt kunne verificerings arbejdet påbegynde, desværre blev vejret en udfordring i 2018. Der oplevede vi en meget varm og tør sommer, der på trods af vandings systemer alligevel formåede at stresse træerne. Derfor vurderede vi at 2018 ikke kunne bruges som et retvisende år for plukketidspunkt og modenhed. Formning af træerne var påbegyndt, og træerne var i vækst.

I 2019 løb vi igen ind i en meget unormal sæson, ved mindre det fremover er det unormale der bliver det normale. Men 2019 bød på tidlig varme og udspring hvor temperaturen der derefter faldt med lav dagstemperatur og nattefrost. Vi oplevede frost grader ned til minus 5 grader midt i blomstringen. Det gjorde at en del af de tidligt blomstrende sorter ikke bar frugt, og at de fik nogle alvorlige frostskeer på stammer og grene. Der var så meget safttransport i træerne på grund af den tidlige varme, at vi oplevede frostsprængninger på de træer og nogle problematiske sår efterfølgende. Men de sorter der bar frugt blev fotograferet og vurderet modenhed samt plukketidspunkt.

I 2020 oplevede vi igen et meget tidligt udspring, men denne gang uden de slemme frostgrader så der var fornuftig bestøvning af træerne og et godt udbytte på træerne. Så derfor blev alle kræfter sat ind på at gennemgå alle sorter og få fotograferet frugten samt vurderet modenhed og plukketidspunkt. Der blev høstet frugt ind og lagt på køl, så verificerings arbejdet kunne foretages.

Det har desværre vist sig at der er en del fejl i samlingen, og da man har fået materiale hjem til formering ikke altid har fået det korrekte. Samt at ikke alle podninger har slået an, og der derimod har været grundstammen som har stået, i dette tilfælde Clara Frijs da den er brugt som mellempodning for at skabe forenelighed mellem grundstamme og sort. En del af de ukorrekte er formodentlig udenlandske sorter som ikke er beskrevet og navngivet i Danmark.

Billeder af frugten og modnings/plukketidspunkt vil blive lagt ind i det nye Genbanks program Grin Global (GENBIS), som vi sammen med Nordgen er ved at få omlagt det gamle Sesto til. Det program kan bedre håndtere alle data og oplysninger om genmaterialet og være tilgængeligt for alle. Vi er på nuværende tidspunkt i gang med første del af arbejdet med GENBIS, og det forventes i løbet af vinteren 2020/21, at vi kan lægge data op på de pæresorter som er verificeret til at være korrekte i samlingen. Der er også produceret skilte

og opsat på alle korrekte sorter i samlingen.

Frostskaderne fra 2019 volder stadig problemer på træerne, hvor at der formodentlig er opstået et svampe angreb på træerne i forbindelse med frostsprængningerne i barken. Men indtil videre har det været muligt at holde angrebet nede, og svampen er ved at blive undersøgt så der kan laves en behandling.

Der vil fortsat blive forsøgt at fremskaffe de korrekte sorter der mangler i samlingen. Men en konklusion på projektet er at hvis samlingen skal blive helt korrekt og unik, er der behov for at der bliver lavet en udbygning af dette projekt hvor DNA testningen af pæresorterne bliver foretaget ligesom det har været gjort i Æblesamlingen. Da markørerne til mange sorter allerede er fundet i forbindelse med det europæiske projektet Pomefruit_C&E, så derfor vil det lette processen betydeligt. Det vil derfor være af stor værdi for samlingen af få den DNA testet, og højne brugsværdigen betydeligt fremover samt af få registeret de unikke sorter som befinder sig i samlingen.

B. Ændringer i forhold til oprindelige planer angives med en kort og præcis tekstforklaring (max. ½ side)

Der er skiftet projektleder og gartner i perioden da Lisbeth Dahl Larsen og gartneren har opsagt sin stilling op til projekt start. Christian Sørensen har derefter overtaget opgaven i forhold til verificering og registrering.

Da der i projektperioden er blevet skiftet Genbanks program, vil resultaterne blive lagt i GENBIS i stedet for, da det håndterer den slags data meget bedre. Derudover se punkt A.

C. Beskrivelse af, hvorledes evt. planer for implementering af resultater er udført (max. 1 side).

Billeder af frugten og modnings/plukketidspunkt vil blive lagt ind i det nye Genbanks program Grin Global (GENBIS), som vi sammen med Nordgen er ved at få omlagt det gamle Sesto til. Det program kan bedre håndtere alle data og oplysninger om genmaterialet og være tilgængeligt for alle. Vi er på nuværende tidspunkt i gang med første del af arbejdet med GENBIS, og det forventes i løbet af vinteren 2020/21, at vi kan lægge data op på de pæresorter som er verificeret til at være korrekte i samlingen.

D. Vurdering af hvordan projektets fremdrift har været, effekter samt samarbejdet mellem projektets deltagere i forhold til oprindelige planer (max. ½ side).

Det har været en udfordring at finde de korrekte beskrivelser, samt at det har vist sig at det mest korrekte ville være at en DNA testningen af pæresorterne bliver foretaget ligesom det har været gjort i Æblesamlingen. Da markørerne til mange sorter allerede er fundet i forbindelse med det europæiske projektet Pomefruit_C&E, så derfor vil det lette processen betydeligt. Det vil derfor være af stor værdi for samlingen af få den DNA testet, og højne brugsværdigen betydeligt fremover samt af få registeret de unikke sorter som befinder sig i samlingen.

E. Redegørelse for kommunikation fra projektet, herunder referencer.

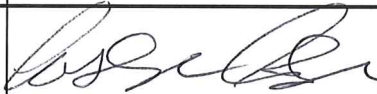
Billeder af frugten og modnings/plukketidspunkt vil blive lagt ind i det nye Genbanks program Grin Global (GENBIS), som vi sammen med Nordgen er ved at få omlagt det gamle Sesto til. Det program kan bedre håndtere alle data og oplysninger om genmaterialet og være tilgængeligt for alle. Vi er på nuværende tidspunkt i gang med første del af arbejdet med GENBIS, og det forventes i løbet af vinteren 2020/21, at vi kan lægge data op på de pæresorter som er verificeret til at være korrekte i samlingen

F. Eventuelt

i Henhold til Bilag 2 er der indkøbt Anodisal plader til skilte, derudover indkøbt trykimp. rundstokke til montering af skilte.

G. Evt. henvisninger til projektets produkter (f.eks. links, brochurer, program, fotos)

Underskrift:

Navn	<i>Evt. Institution</i>	Dato	Underskrift
Projektleder: Lasse Lose	Pometet, PLEN, KU	26-03-2021	